

УДК 631.527.5:633.17]:632.7

Іванова К. О. аспірант кафедри ентомології ім. М. П. Дядечка
 Науковий керівник – доктор с.-г. наук Доля М.М.
 Національний університет біоресурсів і природокористування України
 e-mail: D_in_D@ukr.net

СТІЙКІСТЬ ГІБРИДІВ СОРГО ПРОТИ КОМПЛЕКСУ ШКІДЛИВИХ ВИДІВ КОМАХ В ЛІСОСТЕПУ УКРАЇНИ

Сорго має стійкість проти шкідників завдяки морфологічним властивостям, та порівняно стійке проти сисних видів. Наявність на вегетативних органах воскового нальоту, вміст у зерні алкалоїду таніну, а в листі - кремнезему і глюкозидів – забезпечує сорго порівняно високу ступінь стійкості проти комплексу фітофагів.

В сучасних умовах доцільно використовувати особливості та показники стійкості сорго проти тих чи інших видів шкідників при виборі гібридів для вирощування в зонах поширення окремих шкідливих видів. Роль стійкості в системах захисту рослин особливо важлива, так як фізіологічний потенціал афідофагів реалізується в

комплексі зі стійкістю рослин, на усіх етапах органогенезу сорго. Характерно, що на ринку України присутні іноземні та вітчизняні сорти та гібриди зернового і цукрового сорго, які проявляють високі показники стійкості проти злакових попелиць, кукурудзяного стеблового метелика, просяного комарика та бавовникової совки. Зернові гібриди представлені сортами Понкі, Ютамі, Майло, а також цукрові – Мохавк та Су.

Таким чином стійкість гібридів сорго до окремих шкідників є одним з найбільш економічних стратегій захисту рослин та контролю шкідливих організмів при вирощуванні цієї культури в Лісостепу України.

УДК 633.853.494

Ізболдін О. О., старший викладач кафедри рослинництва
 Дніпропетровський державний аграрно-економічний університет
 e-mail: izboldin.o.o@dsau.dp.ua

ВПЛИВ МІНЕРАЛЬНОГО ЖИВЛЕННЯ НА ПРОДУКТИВНІСТЬ РІПАКУ ЯРОГО В ПІВНІЧНІЙ ПІДЗОНІ СТЕПУ УКРАЇНИ

Ріпак ярий – культура великих можливостей та чималих прибутків. Його використовують у багатьох галузях народного господарства країни. Олію ріпаку використовують у харчовій промисловості та на технічні цілі. Слід відмітити про добрі кормові якості для годівлі сільськогосподарських тварин. Ріпак займає третє місце серед олійних культур.

Чимало науковців займаються питаннями оптимізації технології вирощування цієї культури. Ріпак відноситься до культур інтенсивного типу живлення. Застосування мінеральних добрив є однією з умов підвищення врожайності. Внаслідок чого стає питання удосконалення сортової агротехніки для реалізації генетичного потенціалу перспективних сортів та гібридів ріпаку ярого.

Метою наших досліджень було встановити вплив рівня мінерального живлення, як елементу технології вирощування, ріпаку ярого на урожайність насіння.

У 2016 р. польові дослідження проводились на науково-дослідному полі навчально-наукового центру Дніпропетровського державного аграрно-економічного університету.

Дослід закладали, користуючись загальноприйнятими методиками. Попередник ріпаку

ярого – пшениця озима. Агротехніка загальноприйнята для північної підзони Степу України, за винятком досліджуваних елементів. Дози мінеральних добрив розраховували на заплановану врожайність 10, 15, 20 і 25 ц/га. Висівали сорти ріпаку ярого – Отаман і Магнат.

Проаналізувавши снопові зразки ріпаку ярого, відібрані у фазі дозрівання, виявили різницю за висотою рослин. Висота рослин культури залежала як від фону мінерального живлення, так і від сорту ріпаку ярого. Встановлено, що на контролі (без внесення мінеральних добрив) висота була найменшою і складала для сорту Магнат – 85,1 см, сорту Отаман – 86,6 см. При застосуванні добрив висота рослин збільшувалась і на фоні з найбільшою дозою внесення добрив висота рослин складала 129,4 і 134,3 см відповідно. Одночасно з висотою рослин визначали кількість стручків та кількість насінин у стручку. Результати свідчать, що за максимальної дози добрив у сорту Магнат було сформовано на 5,2 стручків на рослину менше ніж у сорту Отаман. Слід відмітити, що кількість насінин у стручку залежала від фону живлення, але суттєвої різниці між сортами за показником не виявлено.

За результатами досліджень встановлено, що урожайність ріпаку ярого сортів Магнат і

Отаман на фоні без внесення добрив склала 9,2 і 9,8 ц/га відповідно. Застосування максимальної дози добрив підвищило урожайність на 5,8 та

6,3 ц/га. Таким чином, при вирощуванні ріпаку ярого необхідно брати до уваги рівень мінерального живлення і сортові особливості культури.

УДК 633.11:631.531:581.33

Ільченко Л. І., аспірант

Сіроштан А. А., канд. с.-г. наук, завідувач відділу насінництва

Миронівський інститут пшениці імені В.М.Ремесла НААН, Україна

e-mail: mironovka@mail.ru

ВРОЖАЙНІ ВЛАСТИВОСТІ НАСІННЯ ПШЕНИЦІ М'ЯКОЇ ОЗИМОЇ ЗА ОЗНАКАМИ МОРФОТИПІВ ЗАРОДКІВ

Врожайні властивості насіння – це сукупність властивостей і ознак, що певним чином впливають на формування посіву як фотосинтезуючої системи – його структуру, ріст і розвиток рослин, а в підсумку зумовлюють біологічний і господарський урожай.

Тому однією з важливих проблем насінництва є прогнозування врожайних властивостей насіння з метою визначення кращих насінневих партій для сівби.

Шевченко В.Т. (1974) встановив існування суттєвої різниці в морфології зародків насіння, на що значною мірою впливають ґрунтово-кліматичні умови. Ним виявлено тенденцію до збільшення відсотку насінин з II типом зародка в головному колосі. Завдяки великій масі 1000 насінин насіння з II типом зародку дає більш продуктивні рослини.

Аналізуючи експериментальні дані, можна стверджувати, що обсяг насіння з різними типами зародків у сортів залежав від сортових особливостей. Так, при вивченні морфотипів зародків у нових сортів пшениці м'якої озимої МІП Валенсія, МІП Вишиванка, МІП Княжна, Миронівська Слава, Трудівниця миронівська було встановлено, що найбільша кількість насіння з II типом зародка формувалась у сорту МІП Вишиванка – 38 %. При цьому оцінка

врожайних властивостей насіння становила 75,2 бали.

Вивчаючи посівні якості насіння з різними типами зародків у сортів, ми виявили, що лише насіння з I типом зародка мало достовірно менші показники маси 1000 насінин, енергії проростання, лабораторної схожості порівняно з II типом, а саме: маса 1000 насінин була нижчою на 2,1-4,2 г, енергія проростання – на 29-39%, лабораторна схожість – на 9-25%.

У насіння з різними морфотипами, сортової спадкової закономірності в потомстві не спостерігали. На рослинах, отриманих із насіння з II типом зародка, формувалось насіння з різними типами зародків. Варто також зазначити, що насіння з II типом зародка, за нашими даними, через свою будову більше мікропошкоджень отримує в зоні зародка. На цей факт потрібно звертати увагу при збиранні врожаю та підготовці насіння до сівби, для чого необхідно встановити дійовий контроль за зменшенням такого травмування.

Отже, результати аналізу морфотипів зародків можна використовувати з метою оцінки відбору для сівби партій більш урожайного насіння в межах сорту та при виборі оптимальних режимів зерноочисної техніки в процесі підготовки посівного матеріалу.

УДК 632.7:633.854.79

Іщук І. О., студент,

Яковлев Р. В., канд. с.-г. наук, с. н. с., асистент кафедри ентомології ім. проф. М. П. Дядечка

Національний університет біоресурсів і природокористування України

e-mail: R.v.yakovlev82@gmail.com

ОСОБЛИВОСТІ БІОЛОГІЇ ХРЕСТОЦВІТИХ БЛІШОК НА РІПАКУ ЯРОМУ

Першими фітофагами, які з'являються на посівах ріпаку ярого, є представники родини Chrysomelidae хрестоцвіті блішки, а саме комплекс жуків роду *Phyllotreta*, які пристосувались жити на рослинах з родини капустяних.

Дослідження проводились у 2016 році в умовах ПП "Славутич плюс" Липовецького району Вінницької області, облік чисельності шкідника

здійснювали за використання ящика петлюка та методу ґрунтових розкопок.

На посівах ріпаку ярого нами виявлено п'ять видів хрестоцвітих блішок: - світлонога – (*Ph. yllotreta memorum* L) – 2%; - хвиляста – (*Ph. undulate* Kutsh.) – 10 %; - синя – (*Ph. nigripes* F.) – 9%; - чорна – (*Ph. atra* F.) – 68%; - виімчаста (*Ph. vitatta* F.) – 11%